
Ελληνικός Μουσικός
Πολιτισμός και
Εκπαίδευση

---

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Κέντρο Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης (Κ.Ε.ΔΙ.ΒΙ.Μ.) του **Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (Ε.Κ.Π.Α.)** σας καλωσορίζει στο Πρόγραμμα Συμπληρωματικής εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης και συγκεκριμένα στο πρόγραμμα επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης με τίτλο **«Ελληνικός Μουσικός Πολιτισμός και Εκπαίδευση»**.

Η ανάγκη συνεχούς επιμόρφωσης και πιστοποίησης επαγγελματικών δεξιοτήτων οδήγησε το **Πρόγραμμα Συμπληρωματικής εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (E-Learning)** του Ε.Κ.Π.Α. στο σχεδιασμό των πρωτοποριακών αυτών Προγραμμάτων Επαγγελματικής Επιμόρφωσης και Κατάρτισης, με γνώμονα τη **διασύνδεση της θεωρητικής με την πρακτική γνώση**, αναπτύσσοντας κυρίως, την εφαρμοσμένη διάσταση των επιστημών στα αντίστοιχα επαγγελματικά πεδία.

Στη συνέχεια, σας παρουσιάζουμε αναλυτικά το πρόγραμμα σπουδών για το πρόγραμμα επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης: **«Ελληνικός Μουσικός Πολιτισμός και Εκπαίδευση»**, τις προϋποθέσεις συμμετοχής σας σε αυτό, καθώς και όλες τις λεπτομέρειες που πιστεύουμε ότι είναι χρήσιμες, για να έχετε μια ολοκληρωμένη εικόνα του προγράμματος.

2. ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η σχέση μεταξύ μουσικής και πολιτισμού είναι ένα διαχρονικό ζήτημα με επίκαιρη σημασία. Συνδυάζει μία καλλιτεχνική έκφραση με την κοινωνική πραγματικότητά της. Οι επιστήμες της εθνομουσικολογίας και της πολιτισμικής ανθρωπολογίας εξετάζουν το φαινόμενο της μουσικής μέσα από τη συστηματική μελέτη διαφόρων κοινωνιών και διαφορετικών πολιτισμών.

Η συζήτηση για την παραδοσιακή μουσική και τον πολιτισμό οδηγεί συχνά σε αδιέξοδο, καθώς απουσιάζει η εθνομουσικολογική και ανθρωπολογική ενημέρωση και γνώση. Ειδικότερα, για την ελληνική παραδοσιακή μουσική και τον πολιτισμό έχουν γραφτεί και ειπωθεί πολλά. Καλλιτέχνες, κριτικοί, ερευνητές και εκπαιδευτικοί της μουσικής αντιμετωπίζουν το ζήτημα της παράδοσης επιφανειακά. Στην εποχή του διαπολιτισμικού διαλόγου, ένα επιστημονικό πρόγραμμα που στηρίζεται στις αρχές και τις μεθόδους της εθνομουσικολογίας και της πολιτισμικής ανθρωπολογίας αποτελεί απαραίτητο εφόδιο για όσους ενδιαφέρονται να κατανοήσουν το μουσικό φαινόμενο σε μία συγκεκριμένη κοινωνική και ευρεία πολιτισμική προοπτική.

Το Πρόγραμμα «Ελληνικός Μουσικός Πολιτισμός και Εκπαίδευση» απευθύνεται σε ερευνητές, εκπαιδευτικούς, καλλιτέχνες, καθώς και σε όσους ασχολούνται με θέματα τέχνης, πολιτισμού και εκπαίδευσης.

Οι διδακτικές ενότητες του Προγράμματος εμπλουτίζονται με οπτικοακουστικό υλικό και εθνογραφικά παραδείγματα, τα οποία στοχεύουν, εκτός από την εμπέδωση της ύλης του μαθήματος, στην εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με τη μεθοδολογία της εθνομουσικολογικής και ανθρωπολογικής έρευνας και γραφής.

Οι στόχοι του εκπαιδευτικού αντικειμένου είναι πολλαπλοί και εστιάζονται στα εξής σημεία:

- 1) στην ανάπτυξη κριτικών δεξιοτήτων και στη μεταφορά τεχνογνωσίας θεωρητικού και πρακτικού επιπέδου σε ζητήματα τέχνης, πολιτισμού και εκπαίδευσης,
- 2) στην ευαισθητοποίηση σε θέματα της ευρύτερης κοινωνίας που σχετίζονται με τον πολιτισμό και τις πολιτικές του πολιτισμού (π.χ. πολυπολιτισμικότητα και διαπολιτισμικότητα, κοινωνικός διάλογος και επικοινωνία),
- 3) στην ανάδειξη του ρόλου της τεχνολογίας και των σύγχρονων οπτικοακουστικών μέσων στη διαμόρφωση της τοπικής και της παγκόσμιας κουλτούρας μέσα από την διερεύνηση του μουσικού φαινομένου,
- 4) στην προπαρασκευή στελεχών υψηλού επιπέδου για απασχόληση σε θέσεις συναφών με το αντικείμενο επιστημονικών, εκπαιδευτικών, ερευνητικών και καλλιτεχνικών φορέων,
- 5) στην καλλιέργεια γενικών και ειδικών γνώσεων περί τέχνης και πολιτισμού και στην εφαρμογή τους σε αντικείμενα εργασίας της ελεύθερης αγοράς και
- 6) στην μετεκπαίδευση προσωπικού από τον ευρύτερο χώρο των τεχνών, της εκπαίδευσης, του τουρισμού και του πολιτισμού.

Σημείωση

Για την παρακολούθηση του Προγράμματος «Ελληνικός Μουσικός Πολιτισμός και Εκπαίδευση» οι εκπαιδευόμενοι δεν είναι απαραίτητο να διαθέτουν εξειδικευμένες μουσικές γνώσεις.

3. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΠΟΥ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΔΕΚΤΟΙ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ - ΤΡΟΠΟΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

Αίτηση συμμετοχής μπορούν να υποβάλλουν:

- ▶ απόφοιτοι Πανεπιστημίου/ΤΕΙ της ημεδαπής και της αλλοδαπής
- ▶ απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με συναφή στο αντικείμενο εργασιακή εμπειρία

Η αίτηση συμμετοχής υποβάλλεται ηλεκτρονικά, μέσω της ιστοσελίδας:

<https://elearningekpa.gr/>

4. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ

Τα προαπαιτούμενα για την παρακολούθηση του Προγράμματος από τους εκπαιδευόμενους είναι:

- ▶ Πρόσβαση στο Διαδίκτυο
- ▶ Κατοχή προσωπικού e-mail
- ▶ Βασικές γνώσεις χειρισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών

5. ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η διδασκαλία στα προγράμματα εξ αποστάσεως επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης του Κέντρου Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης του ΕΚΠΑ διεξάγεται μέσω του διαδικτύου, προσφέροντας στον εκπαιδευόμενο «αυτονομία», δηλαδή δυνατότητα μελέτης ανεξαρτήτως περιοριστικών παραγόντων, όπως η υποχρέωση της φυσικής του παρουσίας σε συγκεκριμένο χώρο και χρόνο.

Το εκπαιδευτικό υλικό του προγράμματος διατίθεται σταδιακά, ανά διδακτική ενότητα, μέσω ειδικά διαμορφωμένων ηλεκτρονικών τάξεων. Κατά την εξέλιξη κάθε θεματικής ενότητας αναρτώνται σε σχετικό link οι απαραίτητες για την ομαλή διεξαγωγή της εκπαιδευτικής διαδικασίας ανακοινώσεις.

Ο εκπαιδευόμενος, αφού ολοκληρώσει τη μελέτη της εκάστοτε διδακτικής ενότητας, καλείται να υποβάλει ηλεκτρονικά, το αντίστοιχο τεστ αξιολόγησης. Τα τεστ μπορεί να περιλαμβάνουν ερωτήσεις αντιστοίχισης ορθών απαντήσεων, πολλαπλής επιλογής, αληθούς/ψευδούς δήλωσης, ή upload, όπου ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να διατυπώσει και να επισυνάψει την απάντησή του. Η θεματική ενότητα μπορεί να συνοδεύεται από τελική εργασία, η οποία διατίθεται κατά την ολοκλήρωση της θεματικής ενότητας (εφόσον το απαιτεί η φύση της θεματικής ενότητας) και αφορά το σύνολο της διδακτέας ύλης.

Παράλληλα, παρέχεται **πλήρης εκπαιδευτική υποστήριξη** δεδομένου ότι ο εκπαιδευόμενος μπορεί να απευθύνεται ηλεκτρονικά (για το διάστημα που διαρκεί το εκάστοτε μάθημα) στον ορισμένο εκπαιδευτή του, μέσω ενσωματωμένου στην πλατφόρμα ηλεκτρονικού συστήματος επικοινωνίας, για την άμεση επίλυση αποριών σχετιζόμενων με τις θεματικές ενότητες και τις ασκήσεις αξιολόγησης ή την τελική εργασία.

6. ΤΡΟΠΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ

Σε κάθε διδακτική ενότητα ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να επιλύει και να υποβάλλει ηλεκτρονικά το αντίστοιχο τεστ, τηρώντας το χρονοδιάγραμμα που έχει δοθεί από τον εκπαιδευτή του. Η κλίμακα βαθμολογίας κυμαίνεται από 0 έως 100%. Συνολικά, η βαθμολογία κάθε θεματικής ενότητας προκύπτει κατά το 60% από τις ασκήσεις αξιολόγησης και κατά το υπόλοιπο 40% από την τελική εργασία, η οποία εκπονείται στο τέλος του συγκεκριμένου μαθήματος και εφόσον το απαιτεί η φύση αυτού.

Η χορήγηση του **Πιστοποιητικού Επιμόρφωσης** πραγματοποιείται, όταν ο εκπαιδευόμενος λάβει σε όλα τα μαθήματα βαθμό μεγαλύτερο ή ίσο του 50%. Σε περίπτωση που η συνολική βαθμολογία ενός ή περισσότερων μαθημάτων δεν ξεπερνά το 50%, ο εκπαιδευόμενος έχει τη δυνατότητα επανεξέτασης των μαθημάτων αυτών μετά την ολοκλήρωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας του προγράμματος. Η βαθμολογία που θα συγκεντρώσει κατά τη διαδικασία επανεξέτασής του είναι και η οριστική για τα εν λόγω μαθήματα, με την προϋπόθεση ότι ξεπερνά εκείνη που συγκέντρωσε κατά την κανονική διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Σε διαφορετική περίπτωση διατηρείται η αρχική βαθμολογία.

7. ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΩΝ - ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ

Πέρα από την **επιτυχή ολοκλήρωση** του προγράμματος για τη χορήγηση του Πιστοποιητικού απαιτούνται τα εξής:

- ▶ Συμμετοχή του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Ταυτοποίησης

Η διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Ταυτοποίησης Εκπαιδευόμενου στοχεύει στη διασφάλιση της ποιότητας των παρεχομένων εκπαιδευτικών υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, εξουσιοδοτημένο στέλεχος του Κέντρου Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης του ΕΚΠΑ, επικοινωνεί τηλεφωνικά με ένα τυχαίο δείγμα εκπαιδευόμενων, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν συμμετείχαν στις εκπαιδευτικές διαδικασίες του προγράμματος, εάν αντιμετώπισαν προβλήματα σε σχέση με το εκπαιδευτικό υλικό, την επικοινωνία με τον ορισμένο εκπαιδευτή τους, καθώς και με τη γενικότερη μαθησιακή διαδικασία. Η τηλεφωνική επικοινωνία διεξάγεται με την ολοκλήρωση του εκάστοτε προγράμματος, ενώ η μέση χρονική διάρκειά της συγκεκριμένης διαδικασίας είναι περίπου 2-3 λεπτά.

Σε περίπτωση μη συμμετοχής του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Ταυτοποίησης, εφόσον κληθεί, ή μη ταυτοποίησής του κατά τη διεξαγωγή της, δεν χορηγείται το πιστοποιητικό σπουδών, ακόμα και αν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς την εξ αποστάσεως εκπαιδευτική διαδικασία.

► **Συμμετοχή του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Εγγράφων**

Ο δειγματοληπτικός έλεγχος εγγράφων διασφαλίζει την εγκυρότητα των στοιχείων που έχει δηλώσει ο εκπαιδευόμενος στην αίτηση συμμετοχής του στο Πρόγραμμα και βάσει των οποίων έχει αξιολογηθεί και εγκριθεί η αίτηση συμμετοχής του σε αυτό.

Κατά τη διάρκεια ή μετά το πέρας του προγράμματος, πραγματοποιείται δειγματοληπτικός έλεγχος εγγράφων από τη Γραμματεία. Ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να είναι σε θέση να προσκομίσει τα απαραίτητα δικαιολογητικά τα οποία πιστοποιούν τα στοιχεία που έχει δηλώσει στην αίτηση συμμετοχής (Αντίγραφο Πτυχίου, Αντίγραφο Απολυτήριου Λυκείου, Βεβαίωση Εργασιακής Εμπειρίας, Γνώση Ξένων Γλωσσών κ.τ.λ.).

Σε περίπτωση μη συμμετοχής του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Εγγράφων, εφόσον κληθεί, ή μη ύπαρξης των δικαιολογητικών αυτών, δεν χορηγείται το πιστοποιητικό σπουδών, ακόμα και αν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς την εξ αποστάσεως εκπαιδευτική διαδικασία.

► **Αποπληρωμή του συνόλου των διδάκτρων**

Ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να μην έχει οικονομικής φύσεως εκκρεμότητες. Σε περίπτωση που υπάρχουν τέτοιες, το πιστοποιητικό σπουδών διατηρείται στο αρχείο της Γραμματείας, μέχρι την ενημέρωση της για τη διευθέτηση της εκκρεμότητας.

Αναλυτική περιγραφή των παραπάνω υπάρχει στον Κανονισμό Σπουδών:

<https://elearningekpa.gr/regulation>

8. ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Οι συγγραφείς του εκπαιδευτικού υλικού είναι μέλη ΔΕΠ του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών ή και ειδικοί εμπειρογνώμονες με ιδιαίτερη συγγραφική καταξίωση, οι οποίοι κατέχουν πολύ βασικό ρόλο στην υλοποίηση του προγράμματος.

9. ΠΩΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΕΤΑΙ Η ΥΛΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το πρόγραμμα επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης περιλαμβάνει **4 θεματικές ενότητες (μαθήματα)**.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Εθνομουσικολογία και Πολιτισμική Ανθρωπολογία: Ζητήματα Θεωρίας και Μεθοδολογίας

Διδακτική Ενότητα 1: Η επιστήμη της εθνομουσικολογίας

Η εθνομουσικολογία διευρύνει την αντίληψη για τη μουσική, καθώς εισάγει την κοινωνική και πολιτισμική προσέγγιση του μουσικού φαινομένου σε ιστορική και παγκόσμια προοπτική. Συναφείς προς την εθνομουσικολογική διάσταση της μελέτης της μουσικής είναι η μουσική ανθρωπολογική θεώρηση του ζητήματος. Οι εκπαιδευόμενοι μαθαίνουν να συνδέουν τη μουσική ως ήχο με τη μουσική ως κοινωνική και πολιτισμική πραγματικότητα.

Διδακτική Ενότητα 2: Η επιστήμη της πολιτισμικής ανθρωπολογίας

Αντικείμενο της πολιτισμικής ανθρωπολογίας είναι η μελέτη του πολιτισμού σε ιστορική και παγκόσμια προοπτική. Γίνεται διάκριση ανάμεσα στις έννοιες «πολιτισμός» (civilization) και «κουλτούρα» (culture) με σκοπό οι εκπαιδευόμενοι να μπορούν να διακρίνουν τα πολιτισμικά φαινόμενα, ανεξαρτήτως ιστορικής εποχής και γεωπολιτισμικής προέλευσης. Η εξοικείωση με την εννοιολογική διάκριση αυτή δίνει τη δυνατότητα για εμπειριστατωμένες και τεκμηριωμένες αναλύσεις που αφορούν σε ζητήματα διαπολιτισμικής έρευνας και διαλόγου.

Διδακτική Ενότητα 3: Τα δρώμενα από εθνογραφική σκοπιά

Η εθνογραφία είναι το βασικό μεθοδολογικό εργαλείο της πολιτισμικής ανθρωπολογίας και της εθνομουσικολογίας. Παραπέμπει τόσο στην εμπειρική (βιωματική) επιτόπια έρευνα (fieldwork) όσο και στη συστηματική προσπάθεια για έκφραση της ερευνητικής εμπειρίας μέσα από τη γραφή. Τα δρώμενα (rituals) είναι τελετουργικές πρακτικές που απαντούν σε κάθε κοινωνική ομάδα και χαρακτηρίζουν τον πολιτισμό της. Η εθνογραφική έρευνα των δρώμενων επιτρέπει στον εκπαιδευόμενο να κατανοήσει σε βάθος τις συμβολικές διαστάσεις των δραστηριοτήτων που αφορούν σε συγκεκριμένες κοινωνίες και πολιτισμικά μορφώματα.

Διδακτική Ενότητα 4: Το τραγούδι ως πολιτισμική πρακτική

Στο πλαίσιο της εθνομουσικολογικής και της ανθρωπολογικής θεώρησης της μουσικής το τραγούδι αντιμετωπίζεται τόσο ως όχημα όσο και ως αυτόνομη έκφραση πολιτισμού. Με τη θεώρηση αυτή

επιδιώκεται η κατανόηση των ποικίλων σημασιών που μεταφέρει η επιτέλεση (performance) ενός τραγουδιού σε ακροατές που γνωρίζουν πρωτογενώς το πολιτισμικό υπόβαθρο της δημιουργίας και, κυρίως, της παράδοσης χρήσης του τραγουδιού αυτού. Ένα παραδοσιακό τραγούδι δεν περιορίζεται στους στίχους και τη μουσική του. Παραπέμπει συνειρμικά σε μία κοινωνική και πολιτισμική πραγματικότητα στην οποία μετέχουν ο τραγουδιστής και το κοινό του.

Ελληνική Παραδοσιακή Μουσική και Πολιτισμός: Δίκτυα, Πρακτικές και Συμβολισμοί

Διδακτική Ενότητα 1: Η έννοια του μουσικού δικτύου

Η σχέση της μουσικής με την κοινωνία και τον πολιτισμό επιτρέπει στους εθνομουσικολόγους και τους μουσικούς ανθρωπολόγους να ανιχνεύουν και να αναδεικνύουν τις κοινωνικές και πολιτισμικές διαστάσεις της μουσικής μέσα από δυναμικές διαδικασίες επικοινωνίας, ανθρώπων και πραγμάτων, αντιλήψεων και πρακτικών, παραδόσεων και καινοτομιών. Για παράδειγμα, αντί να μιλάμε για ένα μουσικό όργανο και την εξέλιξή του, ανιχνεύουμε και αναδεικνύουμε την ιστορία του οργάνου αυτού μέσα από τους κλάδους και τους κόμβους συγκεκριμένων κοινωνικών και πολιτισμικών δικτυώσεων.

Διδακτική Ενότητα 2: Το Αιγαίο ως ενιαία πολιτισμική περιοχή

Η κλασική ανθρωπολογική έννοια «πολιτισμική περιοχή» (culture area) ξεχωρίζει τις διαφορετικές κοινωνικές ομάδες σε πολιτισμικές ενότητες. Για παράδειγμα, η ανθρωπολογία της Μεσογείου αναφέρεται σε πολιτισμικά μορφώματα της περιοχής της Μεσογείου που βασίζονται στο ιδίωμα «τιμή και ντροπή» (honor and shame).

Στο πλαίσιο αυτό είναι δυνατόν το «Αιγαίο» να θεωρηθεί μία ιδιαίτερη πολιτισμική περιοχή και, ειδικότερα, από μουσική σκοπιά; Ποιες είναι οι επιπτώσεις μίας τέτοιας θεώρησης με όλες τις κριτικές επισημάνσεις της σύγχρονης πολιτισμικής ανθρωπολογίας και εθνομουσικολογίας για τη μελέτη της μουσικής, της κοινωνίας και του πολιτισμού της παράκτιας και νησιωτικής επικράτειας του Αιγαίου;

Διδακτική Ενότητα 3: Το παραδοσιακό «διαλογικό» και «μονολογικό» γλέντι

Στον ελλαδικό χώρο ο όρος «γλέντι» αποτελεί κομβική επιτελεστική διαδικασία μέσα από την οποία το τραγούδι, η μουσική και ο χορός συνδέονται με την κοινωνία και τον πολιτισμό. Η εθνομουσικολογική και ανθρωπολογική ερμηνεία του «γλεντιού» δεν ταυτίζεται με τη σημασία που αποδίδεται στην κοινή χρήση του όρου. Η συστηματική μελέτη του γλεντιού είτε ως συνόλου είτε επιμέρους διαστάσεών του (π.χ. τα τραγούδια και οι χοροί του) βοηθά σημαντικά στην επαρκή

κατανόηση της κοινωνικής και πολιτισμικής πραγματικότητας μίας ομάδας ανθρώπων. Η διάκριση ανάμεσα σε «διαλογική» (dialogical) και «μονολογική» (monological) επιτέλεση αφορά σε μία θεμελιώδη διαφορά ανάμεσα στα παραδοσιακά γλέντια, στα οποία η μουσική και τα δρώμενα είναι συλλογικά, και τα σύγχρονα, όπου κυριαρχεί η καλλιτεχνική εξειδίκευση και η μαζική ακρόαση. Η διάκριση αυτή τεκμηριώνεται εθνογραφικά με παραδείγματα γλεντιού από τη Λέσβο.

Διδακτική Ενότητα 4: Η βιογραφία ενός λαϊκού οργανοπαίκτη

Η βιογραφική προσέγγιση τόσο ως ερευνητική όσο και ως συγγραφική διαδικασία συμπληρώνει την εθνογραφική μεθοδολογία. Συγκεκριμένα, η βιογράφιση ενός λαϊκού μουσικού αποτελεί μία συστηματική διερεύνηση της πολιτισμικής πραγματικότητας της κοινωνίας του, επιτρέποντας τον συνδυασμό διαφόρων θεωρητικών και μεθοδολογικών παραδειγμάτων. Στο πλαίσιο της βιογράφισης αναδεικνύεται η σχέση του βιογραφούμενου με τη μουσική και το ευρύτερο πολιτισμικό περιβάλλον μέσα από ποικίλες συμβολικές και πρακτικές διαδικασίες.

Ελληνική Παραδοσιακή Μουσική και Πολιτισμός: Το Παράδειγμα της Καρπάθου

Διδακτική Ενότητα 1: Προφορική ποίηση και ιστορία στην Κάρπαθο

Η παραδοσιακή κοινωνία της Καρπάθου προσφέρεται ως εθνογραφικό παράδειγμα για τη μελέτη της «προφορικότητας» (orality) σε σχέση με τη «μουσικότητα» (musicality). Η προφορική σύνδεση της ποίησης με την ιστορία εκφράζεται και νομομοποιείται μέσα από τη μουσική του γλεντιού. Η εξέταση ενός ιστορικού συμβάντος στην Κάρπαθο φωτίζει διάφορες πτυχές του τοπικού μουσικού και ποιητικού λόγου σε σχέση με τις ιστορικές αφηγήσεις για το νησί.

Διδακτική Ενότητα 2: Η αυτοσχέδια μαντινάδα στην Κάρπαθο

Το μουσικοποιητικό ιδίωμα της μαντινάδας, χαρακτηριστικό της μουσικής στην περιοχή του Αιγαίου, αποτελεί κοινή συμβολική έκφραση που γεφυρώνει το «καθημερινό» με το «εξαιρετικό», το «οικείο» με το «υπερβατικό» και το «κυριολεκτικό» με το «μεταφορικό». Η μαντινάδα διακρίνεται για την αυτοσχεδιαστική δημιουργία και επιτέλεσή της και είναι βασικό στοιχείο του καρπάθικου γλεντιού γύρω από το οποίο περιστρέφονται όλα τα γλεντικά δρώμενα.

Διδακτική Ενότητα 3: Το καρπάθικο γλέντι ως τελετουργία και παράσταση

Η διάκριση των δρώμενων σε τελετουργικά και παραστασιακά υπαγορεύεται από τη διαπίστωση ότι διαφέρουν ριζικά ως προς τις αντιλήψεις και τις πρακτικές των συμμετεχόντων σε αυτά.

Οι εκπαιδευόμενοι μελετούν τις λειτουργίες της εξειδίκευσης και της εξατομίκευσης στη μετάβαση από τις τελετουργικές στις παραστασιακές μορφές επιτέλεσης με χαρακτηριστικό παράδειγμα το σύγχρονο καρπάθικο γλέντι.

Διδακτική Ενότητα 4: Ο χορός στην Κάρπαθο

Ο χορός στην Κάρπαθο αποτελεί, μαζί με τη μουσική και το τραγούδι, δυναμική έκφραση του τοπικού παραδοσιακού γλεντιού. Οι εκπαιδευόμενοι γνωρίζουν πώς συνδυάζεται η κίνηση του σώματος με τη μουσική και την ποιητική επιτέλεση και μαθαίνουν πώς τα χορευτικά δρώμενα είναι δυνατόν να παραπέμπουν άμεσα σε ευρύτερα πολιτισμικά φαινόμενα.

Ελληνικός Μουσικός Πολιτισμός και Εκπαίδευση: Εθνομουσικολογικές και Ανθρωπολογικές Διαστάσεις

Διδακτική Ενότητα 1: Εθνομουσικολογία και εκπαίδευση

Πώς μεταφέρεται η εθνομουσικολογική γνώση στην εκπαιδευτική διαδικασία; Είναι δυνατόν η ερευνητική και η συγγραφική εμπειρία του εθνομουσικολόγου να φωτίσει και να πλαισιώσει με νέο τρόπο την παραδοσιακή διδασκαλία της μουσικής; Τα ερωτήματα αυτά αντιμετωπίζονται με βάση μία λογική που εστιάζεται κυρίως στην επιτέλεση της εμπειρίας και όχι, όπως συνήθως γίνεται, στη μετάδοση της πληροφορίας που αποκτήθηκε κατά την έρευνα και τη συγγραφή. Ο εθνομουσικολόγος συναντά τον εκπαιδευτικό, συμβάλλοντας στον επαναπροσδιορισμό του εκπαιδευτικού αντικειμένου, και εισάγει την αντίληψη της μουσικής ως βιώματος, έκφρασης και επικοινωνίας.

Διδακτική Ενότητα 2: Πολιτισμική ανθρωπολογία και εκπαίδευση

Η εθνομουσικολογική διεύρυνση της εκπαίδευσης συμπληρώνεται καθοριστικά με την εφαρμογή της ανθρωπολογικής θεωρίας και μεθοδολογίας. Η σχέση της μουσικής με τον πολιτισμό αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο της εκπαιδευτικής μύησης. Εκπαιδευτικοί και σπουδαστές υιοθετούν τα εργαλεία της ανθρωπολογίας –από κοινού με αυτά της εθνομουσικολογίας– για να κατανοήσουν και να αναδείξουν την πολλαπλότητα των μουσικών φαινομένων σε διαχρονική και διαπολιτισμική προοπτική.

Διδακτική Ενότητα 3: Από την εθνογραφία στην εκπαίδευση I

Ένας τρόπος μεταφοράς στην εκπαίδευση της μουσικής γνώσης που προέρχεται από διάφορες κοινωνίες είναι η διδασκαλία με βάση ποικίλα εθνογραφικά παραδείγματα από τον ελληνικό

μουσικό πολιτισμό. Συγκεκριμένα, το γλέντι στη Λέσβο, η βιογραφία ενός λαϊκού οργανοπαίκτη από τον Έβρο, το Αιγαίο ως ενιαία πολιτισμική περιοχή και το ελληνικό τραγούδι ως πολιτισμική πρακτική εξετάζονται ως εκπαιδευτικές προτάσεις που στηρίζονται στη σύγχρονη εθνογραφική έρευνα του ελληνικού μουσικού πολιτισμού.

Διδακτική Ενότητα 4: Από την εθνογραφία στην εκπαίδευση II

Ιδιαίτερη σημασία για την εκπαιδευτική διαδικασία έχει η ολοκληρωμένη εθνογραφική γνώση ενός τοπικού μουσικού ιδιώματος από τον ελληνικό χώρο. Στο πλαίσιο αυτό αναπτύσσεται μία ειδική εφαρμογή η οποία στηρίζεται στο μουσικό παράδειγμα της Καρπάθου. Η συγκεκριμένη εφαρμογή στοχεύει στην ευρύτερη κατάρτιση των διδασκόντων και των διδασκομένων με γνώμονα την προσωπική και συνάμα επιστημονικά εμπειριστατωμένη επαφή με το θέμα διδασκαλίας: τη μουσική ως πολιτισμική αντίληψη και πρακτική.